

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 5(1), 105-123, 2018

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ATANAMAMA KAYGILARININ İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A STUDY ON THE EXAMINATION OF THE UNEMPLOYMENT ANXIETY OF PROSPECTIVE SCIENCE TEACHERS

Elvan İNCE-AKA¹ ve Mehmet YILMAZ²

¹ Gazi Üniversitesi, MFBE Bölümü. Ankara, Türkiye, e-posta: elvanince@gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, MFBE Bölümü. Ankara, Türkiye, e-posta: myilmaz@gazi.edu.tr

Gönderim Tarihi: 11.04.2018 Düzeltme Tarihi: 24.05.2018 Kabul Tarihi: 04.06.2018

Öz

Bu araştırmanın amacı fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygı düzeylerini belirlemek ve kaygı nedenleri ile çözüm önerilerini incelemektir. Bu araştırma 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir devlet üniversitesinin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıflarında öğrenim gören 80 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak Eskici (2016) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği” ve araştırmacının hazırladığı açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Elde edilen nicel veriler SPSS 18.0 istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Nitel verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda, adayların genel olarak yüksek düzeyde atanamama kaygısına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Atanamama kaygı nedenleri ve çözüm önerileri birey, eğitim ve sistem odaklı olarak temalaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri eğitimi, Atanamama kaygısı, Fen bilimleri öğretmen adayı.

Abstract

The aim of this research is to determine the unemployment anxiety levels of prospective science teachers and to examine the reasons for their anxiety, and suggestions for the solutions. This research was conducted with 80 prospective teachers who were studying in the 4th grade of Mathematics and Science Education Department, within the Science Education Program of a state university, in the fall semester of 2017-2018 academic year. “The Anxiety of Pre-service Teachers’ Not To Be Appointed To Teachership Scale” developed by Eskici (2016) and an open-ended questionnaire prepared by the researcher were used as the data collection tools for this study which adopted the survey method. The obtained quantitative data were analyzed by using SPSS 18.0 statistical package program and content analysis technique was used in the analysis of qualitative data. In the light of the results of this research, it was found that prospective teachers generally have unemployment anxiety at a high level. The reasons for their unemployment anxiety and the suggestions for the solutions were thematized with a focus on individual, education and system.

Keywords: Science education, Unemployment anxiety, Prospective science teachers.

Giriş

Öğretmen eğitimi öğretmen adaylarının seçilmesi, hizmet öncesinde eğitilmesi, öğretmenlik uygulaması yapılması, bu sürecin izlenmesi ve değerlendirilmesi, atanmalarının ardından hizmetiçi eğitimlerinin gerçekleştirilmesi gibi konuları kapsayan çok boyutlu ve kapsamlı bir süreçtir (Kavcar, 2002). Bu açıdan nitelikli öğretmen yetiştirmede ilk adım, öğretmen adaylarının seçiminde öğretmenlik mesleğini seven ve isteyen adayların seçilmesi olmalıdır (Özder, Konedralı & Zeki, 2010). Çünkü öğretmenlerin seçimi Türk Milli Eğitim Sistemi'nin kalitesini ve niteliğini belirleyen ana unsurdur (Coşkun, Metin, Birişçi & Kaleli-Yılmaz, 2010; Çevik & Yiğit, 2009). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde öğretmenlik mesleği; "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 2007). Bu kanunda öğretmen adaylarında aranacak niteliklerin genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik alan bilgisinden oluştuğu belirtilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2011). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri MEB tarafından 6 ana yeterlik alanı ile birlikte bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir. Bu yeterlik alanları, kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisidir (MEB, 2006). Öğretmen yetişme süreci ülkemizde 1982 yılı itibari ile üniversitelerin eğitim fakültelerinde gerçekleştirilmekte ve pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ile fen edebiyat fakültesi mezunlarına da öğretmenlik eğitimi verilerek öğretmenlik yapma hakkı tanınmaktadır (Toker-Gökçe, 2014). Üniversitelerden mezun olan öğretmen adaylarının MEB'in ihtiyacının çok üzerinde olması nedeniyle 2001 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmasına karar verilen Kamu Meslek Sınavı (KMS) uygulamaya konulmuştur. 2002 yılında ise sınavın adı Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) olarak değiştirilmiştir (Yüksel, 2004). Bu süreç Türk Eğitim Tarihinde köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen günümüzde öğretmen yetiştirme ve istihdamı konusu çözüm bekleyen sorun alanlarından birisi hâline gelmiştir. Çünkü artan eğitim fakültesi sayısı, pedagojik formasyon programı (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2007) ve kaynak alan dışı öğretmen istihdamı (Çınkır & Kurum, 2015), arz talep dengesinin ortadan kalkması ve üniversitelerden mezun öğretmen adaylarının MEB'in ihtiyacının ve tahsis edilen kadronun çok üzerinde olması (Karataş & Güleş, 2013) durumları atanamayan öğretmen sorununu iyice artırmıştır. Bu sorun, yapılan araştırmalarda da vurgulanmaktadır (Doğan & Şahin, 2009; Karagözoğlu, 2009; Uygun, 2010). Dolayısıyla, öğretmen yetiştirme sürecinin daha verimli geçebilmesi için

öğretmen adaylarını etkileyen özelliklerin tespit edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Buluş & Atan, 2016). Başkan (2001), öğretmenlik mesleğinin statüsünü belirleyen faktörlerden birisinin de öğretmenlerin atanma koşulları olduğunu belirtmektedir. Öğretmen adaylarının atanıp atanamayacağı belirsiz olması, öğretmen olmak için harcadığı emeklerinin karşılığını alamaması, umutsuzluklarının artmasına ve yaşam doyumunun düşmesine neden olmaktadır (Şar, Işıklar & Aydoğan, 2012). Bazı alanlarda atanmanın yetersiz oluşu, mesleğin çalışma koşulları, KPSS'nin varlığı ve bunun gibi pek çok sebep öğretmen adaylarının hem lisans öğrenimlerine olumsuz yansımakta, hem de gelecek kaygısı taşımalarına neden olmaktadır (Doğan & Şahin, 2009; Karagözoğlu, 2009). Cüceloğlu'nun (1996) belirttiği gibi geleceğe yönelik belirsizlikler bireylerde kaygının görülmesinde en öncelikli faktördür. Kaygı bireyin kendini stres altında, tedirgin ve gergin hissettiği bir duygu durumudur (Büyüköztürk, 1997; Yıldırım, 2015).

Bu bağlamda, etkili bir öğretmen yetişme sürecinde adayların eğitimini olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen, gelecek yaşantılarına da yön verecek olan kaygı düzeyinin belirlenmesinin eğitimin başarısına olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle, adayların atanamama kaygı düzeylerinin belirlenerek kaygı nedenleri ile çözüm önerilerinin incelenmesinin eğitimin niteliğini artırmak için atılan önemli bir adım olacağı söylenebilir.

Bu araştırmanın amacı, fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygı düzeylerini belirlemek ve kaygı nedenleri ile kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerilerini incelemektir.

Bu bağlamda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

1. Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygıları ne düzeydedir?
2. Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının nedenleri nelerdir?
4. Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Fen Bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygı düzeylerinin belirlenerek kaygı nedenleri ile çözüm önerilerinin incelendiği bu çalışmada, amaca uygun olarak betimsel tarama modeli

kullanılmıştır. Bu tür modeller, bir grubun belirli özelliklerini var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlamaktadır (Karasar, 2000).

Bu model kapsamında öncelikle adaylara atanamama kaygılarının nedenleri ve bu kaygıları gidermeye yönelik çözüm önerileri sorularak cevapları yazmaları istenmiştir. Daha sonra ise “Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği” uygulanmıştır. Adayların atanamama kaygı nedenlerinin ve kaygıları gidermeye yönelik çözüm önerilerinin ölçek uygulamasından önce sorulmasının sebebi, adayların ölçekte yer alan ifadelerden etkilenmemesini sağlamaktır.

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde bir Devlet Üniversitesinin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören toplam 80 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2009). Araştırmada öğretmen adaylarının son sınıfta öğrenim görmekte oldukları durumu ölçüt olarak alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda veri toplama aracı olarak Eskici (2016) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipinde olup 13 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu “atanamama korkusu” şeklinde adlandırılmış ve 10 maddeden oluşmuştur. İkinci alt boyutu ise “kişisel algı” şeklinde adlandırılmış ve 3 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin güvenilirlik analizi Eskici (2016) tarafından yapılmış Cronbach Alpha değeri .96 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2010) bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli olduğunu belirtmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13 olduğu söylenebilir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise adayların araştırma problemleri hakkındaki düşüncelerini belirleyebilmek için açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sorularının hazırlık aşamasında alanyazın taramasına gidilmiş ve tartışmalara dayalı olarak bir taslak form hazırlanmıştır. Taslak form ölçme ve değerlendirme alanında uzman farklı bir araştırmacı

tarafından incelenmiş ve forma son hâli verilmiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu soruların kullanılmasının nedeni, katılımcıların gerçek düşüncelerini daha iyi yansıtabilmelerini sağlamaktır (Ubuz & Sarı, 2008). Açık uçlu soruların birincisi “Atanamama kaygılarınızın nedenleri nelerdir?”, ikincisi ise “Atanamama kaygılarınızı gidermeye yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” şeklindedir.

Uygulama öncesinde öğretmen adaylarına araştırmanın amacı hakkında bilgi verilerek verdikleri bilgilerin gizli tutulacağı, notla değerlendirme yapılmayacağı ve araştırmaya katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olduğu ifade edilmiştir. Adayların soruları rahatlıkla cevaplandırmalarını sağlamak için uygun bir sınıf ortamı tercih edilmiştir. Yaklaşık 15-20 dakikalık bir cevaplama süresi sonunda anketler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel verilerinin toplanması amacıyla kullanılan Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeğinde yer alan 13 madde kaygıyı destekler (olumsuz) niteliktedir. Ölçeğin değerlendirmesinde olumsuz ifadelerde; kesinlikle katılıyorum=5, katılıyorum=4, kararsızım=3, katılmıyorum=2, kesinlikle katılmıyorum=1 şeklinde puanlama yapılmıştır. Buna göre, ölçekten yüksek puan alan adaylar, yüksek kaygı düzeyine sahip olmaktadır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 18.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Adayların ölçeğe ilişkin olarak verdikleri yanıtların ölçek alt boyutlarına göre aritmetik ortalama, standart sapma değerleri hesaplanarak belirtilmiştir. Adayların ölçek maddelerine katılma düzeylerini tespit etmek amacıyla frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Araştırmadaki bağımsız değişkene göre görüşlerin farklılaşması durumuna ilişkin olarak bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda, adaylara yöneltilen açık uçlu araştırma sorusundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Cohen, Manion ve Morrison’a (2007) göre içerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak tanımlanan sistematik, yinelenebilir bir tekniktir. Nitel bulgular, analize açıklık getirmek ve güvenilirliği arttırmak için nicel ifadeler kullanılarak belirtilebilir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Çözümleme yapılırken öğretmen adaylarına Ö.A.1, Ö.A.2,... gibi kodlar verilmiştir. Buna göre, verilerden elde edilen tema ve kodlar frekans (f) değerleri ile birlikte belirtilmiştir.

Bulgular

Nicel Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarını belirlemek amacıyla Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları ölçeğin geneli ve alt boyutları için hesaplanmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutlarının madde sayılarının eşit olmaması nedeniyle boyutların madde ortalamaları hesaplanmıştır. Araştırmadan elde edilen aritmetik ortalamaların değerlendirilmesinde belirtilen aralıklar kullanılmıştır (Tekin, 1993): “1.00–1.80: Çok düşük”, “1.81–2.60: Düşük”, “2.61– 3.40: Orta”, “3.41–4.20: Yüksek”, “4.21–5.00: Çok Yüksek”. Buna göre adayların atanamamaya yönelik kaygı düzeyleri belirtilmiştir. Adayların atanamama kaygılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların betimsel istatistikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygılarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$ /Madde sayısı
Atanamama Korkusu	80	36.76	8.773	3.92
Kişisel Algı	80	11.81	2.900	3.87
Ölçeğin tümü	80	48.58	11.382	4.01

Tablo 1 incelendiğinde, adayların Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeğinden aldıkları puanın 4.01, standart sapması $S=11.382$; ölçeğin “atanamama korkusu” alt boyutundan aldıkları puanın 3.92; standart sapması $S=8.773$ ve “kişisel algı” alt boyutundan aldıkları puanın 3.87; standart sapması $S=2.900$ olduğu görülmektedir. Adayların genel olarak ölçek alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının yüksek kaygı düzeyine karşılık geldiği görülmektedir.

Adayların kaygı belirten ifadeler katılma/katılmama durumuna ilişkin olarak frekans yüzde değerleri tablolar hâlinde verilmiştir. Buna göre, “Atanamama Korkusu” boyutuna ilişkin frekans yüzde değerleri Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2.

Ölçeğin Atanamama Korkusu Boyutu Frekans Yüzde Değerleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmen olarak atanamama düşüncesiyle gelecek kaygısı yaşıyorum.	37	46.3	30	37.5	9	11.3	2	2.5	2	2.5
Mezun olunca öğretmen olarak atanamayıp boşluğa düşmekten endişeleniyorum.	29	36.3	29	36.3	13	16.3	6	7.5	3	3.8
Öğretmen olarak atanamama düşüncesiyle kendimi işe yaramaz hissediyorum.	10	12.5	6	7.5	19	23.8	27	33.8	18	22.5
Öğretmen atamalarındaki sorunlar uykularımı kaçırıyor.	9	11.3	22	27.5	23	28.8	17	21.3	9	11.3
Dört yıl emek verdikten sonra öğretmen olarak atanamamak beni endişelendiriyor.	34	42.5	36	45	6	7.5	2	2.5	2	2.5
Öğretmen olarak atanamayıp depresyona girmekten korkuyorum	13	16.3	21	26.3	10	12.5	26	32.5	10	12.5
Öğretmen olarak atanamama düşüncesi beni huzursuz ediyor.	27	33.8	37	46.3	4	5	10	12.5	2	2.5
Öğretmen olarak atanamayıp emeklerimin karşılığını alamamak beni endişelendiriyor.	34	42.5	32	40	9	11.3	3	3.8	2	2.5
Öğretmen atamalarındaki sorunlar nedeni ile kendimi stres altında hissediyorum.	25	31.3	42	52.5	5	6.3	6	7.5	2	2.5
Öğretmen olarak atanamayıp hayatımı düzene sokamamaktan korkuyorum.	23	28.8	28	35	10	12.5	13	16.3	6	7.5

Tablo 2 incelendiğinde, atanamama korkusu boyutunda maddeleri olumlu yanıtlayan adayların oranı “Dört yıl emek verdikten sonra öğretmen olarak atanamamak beni endişelendiriyor.”; “Öğretmen olarak atanamayıp emeklerimin karşılığını alamamak beni endişelendiriyor.” (%42.5); “Mezun olunca öğretmen olarak atanamayıp boşluğa düşmekten endişeleniyorum.” (%36.3); “Öğretmen olarak atanamama düşüncesi beni huzursuz ediyor.” (%33.8); “Öğretmen olarak atanamayıp hayatımı düzene sokamamaktan korkuyorum.” (%28.8); “Öğretmen olarak atanamayıp depresyona girmekten korkuyorum.” (%16.3); Öğretmen olarak atanamama düşüncesiyle kendimi işe yaramaz hissediyorum.” (%12.5) “Öğretmen atamalarındaki sorunlar uykularımı kaçırıyor.” (%11.3) şeklindedir. Adaylar atanamama korkusu boyutunda en fazla (%46.3) “Öğretmen olarak atanamama düşüncesiyle gelecek kaygısı yaşıyorum.” maddesinde en az ise “Öğretmen atamalarındaki sorunlar uykularımı kaçırıyor.” maddesinde kaygı duymuştur.

Ölçeğin “Kişisel Algı” boyutuna ilişkin frekans yüzde değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Ölçeğin Kişisel Algı Boyutu Frekans Yüzde Değerleri

Madde	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretmen olarak atanıp atanamama belirsizliğinin beni gerdiğini hissediyorum.	30	37.5	29	36.3	10	12.5	9	11.3	2	2.5
Öğretmen olarak uzun süre atanamamak düşüncesi beni kaygılandırıyor.	30	37.5	36	45	6	7.5	6	7.5	2	2.5
Öğretmen olarak atanamayıp manevi olarak olumsuz etkilenmekten kaygılanıyorum.	25	31.3	31	38.8	11	13.8	8	10	5	6.3

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kişisel algı boyutunda en fazla (%37.5) “Öğretmen olarak atanıp atanamama belirsizliğinin beni gerdiğini hissediyorum.” ve “Öğretmen olarak uzun süre atanamamak düşüncesi beni kaygılandırıyor.” maddelerinde kaygı duydukları görülmektedir. “Öğretmen olarak atanamayıp manevi olarak olumsuz etkilenmekten kaygılanıyorum.” maddesinde kaygı duyan adayların oranı ise %31.5 ‘tir.

Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygısı

Araştırmanın nicel verilerinin analizinden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde parametrik testler (t testi) uygulanabilmesi için ön şart olarak bu verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Grup büyüklüğü 20 ve üzerinde olduğundan verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır (Tabachnick & Fidell, 2001).

Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Ölçeğin Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Değerleri

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Atanamama korkusu	Kadın	70	36.66	8.771	-.283	.778
	Erkek	10	37.5	9.229		
Kişisel Algı	Kadın	70	11.90	2.920	.712	.479
	Erkek	10	11.20	2.821		
Ölçeğin tümü	Kadın	70	48.56	11.418	-.037	.971
	Erkek	10	48.70	11.729		

*p<.01

Tablo 4 incelendiğinde, kadın adayların atanamama korkusu boyutunda kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 36.66$ iken erkek adayların kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 37.5$ 'tir. Kişisel Algı boyutunda kadın adayların kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 11.90$; erkek adayların kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 11.20$ 'dir. Ölçeğin tümüne bakıldığında ise kadın adayların kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 48.56$; erkek adayların kaygı puan ortalamaları $\bar{X} = 48.70$ 'tir. Adayların atanamama kaygıları cinsiyet değişkenine göre; ölçeğin atanamama korkusu ve kişisel algı alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$). Bu durum, adayların atanma konusunda benzer kaygılara sahip oldukları biçiminde değerlendirilebilir.

Nitel Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Bu araştırmanın ikinci araştırma problemine yönelik olarak elde edilen bulgular 80 öğretmen adayının açık uçlu anket formunda yer alan “Atanamama kaygılarınızın nedenleri nelerdir?” araştırma sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular “birey odaklı”, eğitim odaklı” ve “sistem odaklı” tema başlıkları altında toplanmıştır. Buna göre, belirtilen temalara ilişkin olarak kodlar frekans (f) değerleri ile birlikte Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Adayların Atanamama Kaygılarının Nedenleri

Tema	Kodlar	f
Birey Odaklı	Başarısızlık korkusu	15
	Alan bilgisi yetersizliği	28
	Özgüven eksikliği	12
	İşsiz kalma düşüncesi	18
Toplam		73
Eğitim Odaklı	Ders alanlarının fazlalığı	20
	Fakültedeki eğitimin yetersizliği	32
	Eğitim fakültesi sayısının fazlalığı	14
	Öğretmenlik mesleğinin değerinin azlığı	8
Toplam		74
Sistem Odaklı	Atama puanlarının yüksek ve değişir nitelikte olması	16
	Mülakat sınavı ve sözleşmeli atama şartı	25
	Mezun sayısına göre atama sayısının az olması	23
	Fen edebiyat fakültelerine formasyon verilmesi	34
Toplam		98

Tablo 5 incelendiğinde, adayların atanamama kaygılarının nedenlerinin “birey, eğitim ve sistem odaklı” temalarda toplandığı görülmektedir. Birey odaklı tema başlığı altında başarısızlık korkusu (f:15), alan bilgisi yetersizliği (f:28), özgüven eksikliği (f:12) ve işsiz kalma düşüncesi (f:18) kodları yer almaktadır.

Eğitim odaklı tema başlığı altında, ders alanlarının fazlalığı (f:20), fakülteedeki eğitimin yetersizliği (f:32), eğitim fakültesi sayısının fazlalığı (f:14), öğretmenlik mesleğinin değerinin azlığı (f:8) kodları yer almaktadır.

Sistem odaklı tema başlığı altında, atama puanlarının yüksek ve değişir nitelikte olması (f:16), mülakat sınavı ve sözleşmeli atama şartı (f:25), mezun sayısına göre atama sayısının az olması (f:23) ve fen edebiyat fakültelerine formasyon verilmesi (f:34) kodları yer almaktadır.

Adayların bu tema ve kodlara örnek oluşturan görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Atanamama kaygım, kendimi eksik hissetmemden kaynaklanıyor. Okulda yeterince eğitim verildiğini düşünmüyorum ve sistemin sürekli değişmesi beni kaygıya itiyor. Okul bittiğinde ise işsiz kalma düşüncesi de beni biraz kaygılandırıyor” (Ö.A.55).

“Üniversite mezunları arasındaki işsizlik oranının çok yüksek olması. İstihdam edilen kişilerden kat kat fazla sayıda mezun olması nedeniyle iş bulma konusunda endişelerim var. Aynı zamanda mülakatın olması beni kaygılandırıyor” (Ö.A.30).

“Atanabilmek için yapılan sınavların ve mülakatın kaygıya sebep olduğunu düşünüyorum. Sınav kapsamında hem genel kültür, genel yetenek hem de alan bilgisinin olması çalışılması gereken ders sayısını artırıyor” (Ö.A.23).

“Atamaların çok az sayıda olması ve mezun sayısının çok olması bu kaygıyı artırıyor” (Ö.A.10).

“Atanamayan öğretmen sayısının fazla olması beni çok düşündürüyor” (Ö.A.12).

“Sürekli değişen bir eğitim sisteminin içine istemsizce dâhil olmamız kaygıya sebep oluyor” (Ö.A.5).

Bu araştırmanın üçüncü araştırma problemine yönelik olarak elde edilen bulgular 80 öğretmen adayının açık uçlu anket formunda yer alan “Atanamama kaygılarınızı gidermeye yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” araştırma sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular “birey odaklı”, eğitim odaklı” ve “sistem odaklı” tema başlıkları altında toplanmıştır. Buna göre, belirtilen temalara ilişkin olarak kodlar frekans (f) değerleri ile birlikte Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, adayların atanamama kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerilerinin “birey, eğitim ve sistem odaklı” temalarda toplandığı görülmektedir. Birey odaklı tema başlığı altında alan bilgisine hâkimlik (f:27), akademik olarak gelişmek (f:12), özgüvenin artırılması (f:21) kodları yer almaktadır.

Tablo 6.

Adayların Atanamama Kaygılarını Gidermeye Yönelik Çözüm Önerileri

Tema	Kodlar	f
Birey Odaklı	Alan bilgisini artırma	27
	Akademik olarak gelişmek	12
	Özgüvenin artırılması	21
Toplam		60
Eğitim Odaklı	Fakültede verilen eğitim kalitesinin artırılması	35
	Fen-edebiyat fakültelerine formasyonda sınırlama getirilmesi	26
	Eğitim fakülteleri sayısının azaltılması	12
	Özel okullar, etüt merkezlerinin çoğaltılması	14
	Fen edebiyat fakültesi mezunlarına kendi alanlarında iş imkânı sağlanması	20
Toplam		107
Sistem Odaklı	Atama sayılarının artırılması	28
	Objektif değerlendirmelerin yapılması	23
	Emeklilik yaşının düşürülmesi	11
	Sadece KPSS puanına göre değerlendirmenin yapılması	30
	Sınav değişikliklerinin önceden haber verilmesi	9
Toplam		101

Eğitim odaklı tema başlığı altında, fakültede verilen eğitim kalitesinin artırılması (f:35), fen-edebiyat fakültelerine formasyonda sınırlama getirilmesi (f:26), eğitim fakülteleri sayısının azaltılması (f:12), özel okullar, etüt merkezlerinin çoğaltılması (f:14), fen edebiyat fakültesi mezunlarına kendi alanlarında iş imkânı sağlanması (f:20) kodları yer almaktadır.

Sistem odaklı tema başlığı altında, atama sayılarının artırılması (f:28), objektif değerlendirmelerin yapılması (f:23), emeklilik yaşının düşürülmesi (f:11), sadece KPSS puanına göre değerlendirmenin yapılması (f:30), sınav değişikliklerinin önceden haber verilmesi (f:9) kodları yer almaktadır.

Adayların bu tema ve kodlara örnek oluşturan görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Okulda daha kaliteli bir eğitim olması gerektiğini düşünüyorum ve öğretmenlerin mülakatla değil de hak edenin öğretmen olması gerektiğini onun için KPSS puanına göre değerlendirme yapılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö.A.55).

“Sağlam bir eğitim yapılan üniversitelerdeki bölümler hariç ihtiyaç fazlası kapatılmalı. Fen edebiyat fakültelerine formasyon verilmemeli. Mülakat gibi taraflı olabilecek ölçmeler yapılmamalı, objektif değerlendirilmeli.” (Ö.A.30).

“İlk olarak bu kadar öğretmen adayı mezunu varken fakültelere öğrenci alımının sınırlandırılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö.A.15).

“Fen edebiyat fakültelerine formasyon verilmesinin ve onların da bizim rakibimiz yapılmasının doğru olmadığını düşünüyorum.” (Ö.A.14).

“Emeklilik yaşı indirilip emeklilere yeterli maaş verilmelidir.” (Ö.A.65).

“Dönem ortasında sınavda değişiklik yapmak ya da kaldırmak yerine başında böyle bir değişikliği yapmanın eğitim başarısını artıracığına inanıyorum.” (Ö.A.5).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygı düzeylerini belirlemek ve kaygı nedenleri ile kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda birinci araştırma problemine yönelik olarak adayların atanamama kaygı düzeyleri belirlenmiş ve elde edilen bulgulara göre, her iki boyutta da kaygı taşıdıkları görülmüştür. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, Türkiye’de öğretmenlerin atanma sorununu ciddi bir problem olarak vurgulayan araştırmalara rastlanılmaktadır (Arı & Yılmaz, 2015; S. Can & Can, 2011; Gündoğdu, Çimen & Turan, 2008; Safran, Kan, Üstündağ, Birbudak & Yıldırım, 2014).

Araştırmada ikinci araştırma problemine yönelik olarak öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının nedenleri hakkındaki düşünceleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kaygıya sebep olan etmenler birey, eğitim ve sistem odaklı olarak temalaştırılmıştır. Adayların sahip olduğu başarısızlık korkusu birey odaklı nedenlerden biridir. Çünkü öğretmen adayları arasında en nitelikli olanlarını seçmeyi hedefleyen bu sınavda amaç rakiplerden daha başarılı olmaktır (Uyulgan & Akkuzu, 2015). Doğan ve Çoban’ın (2009) araştırmasında KPSS sınavından yüksek puan alan adayların atanmasının, adayların atanma konusundaki kaygı düzeylerinin yükselmesine neden olduğu ve geleceğe ilişkin kaygılarını artırdığı ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmaların sonuçları, atanamama düşüncesinin adaylar üzerinde kaygı ve strese neden olduğu şeklinde olup bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Akpınar, 2013; Atav & Sönmez, 2013; Baştürk, 2007; Çimen & Yılmaz, 2011; Karaca, 2011; Sezgin & Duran, 2011).

Adayların alan bilgisi konusunda kendilerini yetersiz hissetmeleri atanamama kaygılarının nedenlerinden biridir. Uyulgan ve Akkuzu’nun (2015) araştırmasında adaylara KPSS Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi’ne (ÖABT) ilişkin kendilerini ne kadar yeterli hissettikleri sorulduğunda elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun kendilerini yeterli görmediklerini ifade ettikleri bulunmuştur. Ayrıca adaylar bu durumun sebebi olarak üniversitedeki alan derslerine ders geçebilmek amacıyla çalıştıklarını, alan bilgilerinin büyük bir kısmını bu nedenle unuttuklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Yiğit ve Akdeniz (2004) öğretmen adaylarının yaşadıkları sorunlara ilişkin çalışmalarında adayların alan bilgisini bilme açısından kendilerini yetersiz gördüklerini ve aldıkları eğitimin onları

ezbere yönelttiğini ifade ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Karataş ve Güleş'in (2013) araştırmasında alan eğitimiyle ilgili öğretmen adaylarınca eksik görülen unsurun, lisansta alınan derslerin KPSS hazırlığına yönelik işlenmemesi olduğu tespit edilmiştir.

Adayların mezuniyet sonrası işsiz kalma düşüncesi onların kaygılarını artıran bir diğer unsurdur. Tümerdem (2007) araştırmasında mezuniyet, işsizlik, iş seçimi gibi faktörlerin üniversite son sınıf öğrencilerinin kaygısını artıran etmenlerden olduğunu belirtmiştir. Kaya ve Büyükkasap (2005) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının çoğunun mezun olduktan sonra iş bulma konusunda endişe duyduklarını saptamıştır. Benzer şekilde Doğan ve Çoban'ın (2009) araştırmalarında öğrencilerin iş bulma konusunda karamsar oldukları belirlenmiştir. Cabı ve Yalçınalp (2009), öğretmen adaylarının öğrenci ile iletişim kurmalarında, iş bulma, okul yaşantısı, ekonomik yaşantı, mesleki kabul ve çevre ile ilgili kaygıları olduğunu tespit etmişlerdir.

Adayların üniversitede verilen eğitimi yetersiz bulmaları ve üniversitedeki alan ders içeriklerinin KPSS sınavına yönelik olmaması kaygı nedenlerindedir. Taşan ve Bektaş'ın (2016) araştırmasında adayların üniversitede aldıkları eğitim ile KPSS'deki Genel Yetenek – Genel Kültür (GY-GK) sınavının içeriğinin tam olarak uyuşmamasının, alan sınavının ise içeriği uyuşsa bile öğretim elemanlarının dersleri üst düzey veya alt düzey işlemlerinden dolayı KPSS'ye katkı sağlamayacağı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Memduhoğlu ve Kayan'ın (2017) araştırmasında katılımcıların alan sınavına ilişkin olumsuz görüşleri genel olarak sınavın lisans eğitiminde alınan derslerle tam olarak örtüşmediği yönündedir.

Öğretmen adaylarının fakültelerindeki ders içeriklerini yetersiz ve öğretmen atamalarına kaynak olan sınavlara yönelik olmadığını düşünmeleri manidar bulunmuştur. Adayların açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan lisans derslerinde ne kadar konu görebiliyorlar ve sınavlardan başarılı olabiliyorlarsa bu durumu gelişimleri için yeterli gördükleri anlaşılmaktadır. Diğer önemli bir nokta ise hiçbirinin alan bilgisi ve alan eğitimine yönelik girecekleri sınavın kapsamını tam olarak bilmediğidir. Oysa fen bilgisi öğretmenliği lisans programındaki ders içerikleri YÖK tarafından belirlenmiştir. Bu içerikler YÖK'ün ve bu programı yürüten fakültelerin resmi internet sayfalarında bulunmaktadır. Ayrıca adayların lisans derslerinde ders öğretim elemanı tarafından zorunlu olarak kaynak önerilmedikçe kaynak kitap edinmedikleri, eğer edinmişlerse sadece bir kaynağa bağımlı kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları çoğunlukla bir dersi geçtikten sonra boş zamanlarında hatta yarıyıl ve yıl sonu tatillerinde bile artık o derslerle ilgili yeni çalışma yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Diğer bir açıdan eğitim fakültelerinin sayısındaki artış ile fen-edebiyat fakültesi mezunlarına pedagojik formasyon yoluyla öğretmenlik hakkının verilmesi öğretmen adayları üzerinde büyük bir kaygı oluşturmaktadır. 2010 yılında YÖK tarafından yapılan dördüncü bir düzenlemede eğitim fakültelerinden mezun olan ve fen-edebiyat fakülteleri mezunu olup pedagojik formasyon eğitimini başarı ile tamamlayan adaylar öğretmen olarak görev yapabileme hakkına sahip olmuşlardır. Arz-talep dengesinin göz ardı edilmesi ve giderek saygınlığını kaybeden öğretmenlik mesleğini iş bulamayan üniversite mezunlarının yöneldiği bir meslek durumuna getirmektedir (Özoğlu, 2010). Oysaki öğretmenlik mesleği, toplumlara ve dönemlere göre statüsü ve misyonu değişmekle birlikte saygınlık duyulan bir meslektir (Çınar & Sağır, 2016). Ayrıca mezun sayısına göre atama sayısının az olması sonucu Uyulgan ve Akkuzu'nun (2015) araştırma sonucuyla benzerlik göstermekte olup bu sebeple adaylar öğretmenlik alanlarına öğrenci alımlarında fakülte ve MEB işbirliği ile hareket etmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla eğitim niteliğini arttırmak için öncelikle bu meslek için yetiştirilmiş olan adayların atanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Bahar, 2011; Safran vd., 2014).

Adayların atanabilme şartları arasında mülakat sınavına girme zorunluluğu kaygı yaratan bir diğer etmendir. Uyulgan ve Akkuzu'nun (2015) araştırma sonuçlarına göre, adaylar görüşme yöntemiyle seçimin gerekliliğine inanmalarına rağmen böyle bir uygulamanın zaman alması ve her bakımdan objektif bir değerlendirme sağlanamayacağını düşündükleri için görüşme yöntemine olumsuz bakmışlardır. Nartgün'ün (2008) çalışmasında, ülkemiz koşullarında en sağlıklı elemenin sınavla olacağını ve bunun dışındaki elemelerin adil olmayan sonuçları ortaya çıkarma riski taşıdığını belirtmiştir.

Üçüncü araştırma problemine yönelik olarak araştırmada, öğretmen adaylarının atanamama kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerileri hakkındaki düşünceleri ortaya çıkarılmıştır. Adaylar, fakülteedeki eğitimin kalitesinin artırılarak daha nitelikli hâle getirilmesini, fen-edebiyat fakültelerine formasyonda sınırlama getirilmesini, eğitim fakülteleri sayısının azaltılmasını, özel okullar, etüt merkezlerinin çoğaltılmasını ve fen edebiyat fakültesi mezunlarına öğretmenlik dışında (kendi alanlarında) iş imkânı sağlanmasını atanamama kaygılarını gidermeye yönelik çözüm önerileri arasında belirtmişlerdir. Ek olarak, atama sayılarının artırılmasını, objektif değerlendirmelerin yapılmasını, emeklilik yaşının düşürülmesini, sadece KPSS puanına göre değerlendirmenin yapılmasını ve sınav değişikliklerinin önceden haber verilmesini çözüm önerileri olarak göstermişlerdir. Nartgün (2008) atama sorunları ile ilgili yaptığı araştırmasında, öğretmen adayları emeklilik yaşı gelen öğretmenlerin sistemden çıkarılması gerektiğini bildirmişlerdir. Benzer şekilde Yılmaz ve

Altinkurt (2011) çalışmalarında atanamayan öğretmen adaylarının sayısının gün geçtikçe arttığını, bir kısmının sözleşmeli veya özel sektöre alınabildiğini belirterek bu durumu olumsuz yönde eleştirmişlerdir.

Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Fen bilgisi öğretmenliği lisans programını kazanan öğrencilere kayıt döneminden sonra mezuniyet sonrası MEB öğretmen atamalarına yönelik usul ve esaslarla birlikte girecekleri sınavın kapsamı ve içeriklerinin basılı olarak verilmesi ve danışmanlar tarafından anlatılması yararlı olacaktır.
- Öğretim elemanlarının derslerinin içeriklerini en azından Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen ders içeriklerini kapsayacak şekilde düzenlemeleri ve bunu her dönemin başında öğrencilere bildirmeleri çok yararlı olacaktır.
- Öğretmen adaylarının, lisans programında her ders ile ilgili dersin öğretim elemanının önerdiği kaynağın dışında başka kaynakları da takip etmesinin kişisel gelişimleri açısından önemli olacağı düşünülmektedir.
- Öğretmen adaylarının, lisans programında yeterli puanı alarak başardıkları dersleri tam olarak öğrendikleri ve öğrendiklerinin yeterli olduğu şeklinde bir inanca sahip oldukları görülmüştür. Bunun bir yanığı olduğu adaylara gerekçeleri ile birlikte anlatılmalıdır.
- Öğretmen adaylarına kalıcı öğrenmenin programlı ve zamana yayılan sistemli ve süreklilik isteyen bir çalışmayı gerektirdiği çok iyi anlatılmalıdır.

Kaynaklar

- Akpınar, B. (2013). Öğretmen adaylarının stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından analizi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 229-241.
- Akyüz, Y. (2007). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem.
- Arı, E. & Yılmaz, V. (2015). KPSS hazırlık kursuna devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 905-931.
- Atav, E. & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personel seçme sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı(1)*, 01-13.
- Bahar, H.H. (2011). ÖSS puanı ve lisans mezuniyet notunun KPSS 10 puanını yordama gücü. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 168-181.

- Baskan, G.A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 16-25.
- Baştürk, R. (2007). Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Buluş, M. & Atan, A. (2016). Öğretmen adaylarında ego durumlarının tükenmişliği yordama gücü. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish*, 11(3), 607-624.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi*, 3(4), 453-464.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K.E., Akgün Ö.E, Karadeniz Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cabı, E. & Yalçınalp S. (2009). Öğretmen adaylarının mesleki ve eğitim teknolojilerini kullanma kaygı düzeylerine yönelik görüşleri. IV. International Educational Technology Conference'da sunulmuş bildiri, Hacettepe Üniversitesi, 579-584.
- Can, S. & Can, Ş. (2011). Kamu personeli seçme sınavı öncesinde öğretmen adaylarının stres düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 765-778.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6.b.). New York: Routledge.
- Coşkun, K., Metin, M., Birişçi, S. & Kaleli-Yılmaz, G. (2010). Farklı mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterlilik ile ilgili algılamaları. International Conference on New Trends in Education and Their Implications'da sunulmuş bildiri, 11-13 Kasım, Antalya.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı*. (6.b.). İstanbul: Remzi.
- Çevik, O. & Yiğit, S. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin profillerinin belirlenmesi: Amasya Üniversitesi örneği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 89-106.
- Çınar, H. & Sağır, A. (2016). Formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik değer ve tutumları (Karabük ve Kastamonu Üniversitesi Örneği). *Turkish*

Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11(13), 141-170.

Çınkır, Ş. & Kurum, G. (2015). Discrepancy in teacher employment: The problem of out-of-field teacher employment. *Educational Planning*, 22(1), 29-47.

Çimen, O. & Yılmaz, M. (2011). Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 4(2), 159-172.

Doğan, T. & Çoban, A. (2009). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 157-168.

Doğan, N. & Şahin, A.E. (2009). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarına atanma durumunu yordayan değişkenler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 183-199.

Eskici, M. (2016). Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 361-378.

Gündoğdu, K., Çimen, N. & Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 35-43.

Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı'na (KPSS) yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 23, 1-18.

Karagözoğlu, G. (2009). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme uygulamalarına genel bakış*. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, 12-13 Kasım, Ankara.

Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (10.b.). Ankara: Nobel.

Karataş, S. & Güleş H. (2013). Öğretmen atamalarında esas alınan merkezi sınavın (KPSS) öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6(1), 102-119.

Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 1-14.

- Kaya, A. & Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim.
- MEB (2011). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. *Öğretmen Yeterlikleri “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” ve “Özel Alan Yeterlikleri”*. <http://otmg.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Memduhoğlu, H.B. & Kayan, M.F. (2017). Öğretmen seçme ve atama uygulaması olarak kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin öğretmen adaylarının algıları. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1259-1291.
- Nartgün, Ş.S. (2008). Aday öğretmenlerin gözüyle Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen atama esasları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 47-58.
- Özder, H., Konedralı, G. & Zeki, C.P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275.
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları. *Seta Analiz*, 17, 1-37.
- Safran, M., Kan, A., Üstündağ, M.T., Birbudak, T.S. & Yıldırım, O. (2014). 2013 KPSS sonuçlarının öğretmen adaylarının mezun oldukları alanlara göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 13-25.
- Sezgin, F. & Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı’nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 9-22.
- Şar, A.H., Işıklar, A. & Aydoğan, İ. (2012). Atama bekleyen öğretmen adaylarının yaşam doyumunu yordayıcı değişkenlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 257-271.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2001). *Using multivariate statistics* (4.b.). Needham Heights: Allyn & Bacon.

- Taşan, D. & Bektaş, O. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına yönelik görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 81–100.
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (7.b.). Ankara: Yargı.
- Toker-Gökçe, A. (2014). Atanamama nedeniyle farklı bir mesleğe yönelen işsiz aday öğretmenler üzerine bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 191-208.
- Tümerdem, R. (2007). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Fen – Edebiyat Fakültesi Kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 36–45.
- Ubuz, B. & Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 113–119.
- Uygun, S. (2010). Türkiye’de öğretmen adaylarının seçimi ile ilgili bazı uygulamaların tarihsel analizi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 707-730.
- Uyulgan, M. A. & Akkuzu, N. (2015). Öğretmen adaylarının gözünden nitelikli öğretmen seçimi: Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilerin durumu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 917-940.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.b.). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, B. (2015). Fen bilimleri öğrenme kaygı ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Fen Bilimleri*, 3(1), 33-43.
- Yılmaz, K. & Altinkurt Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 944-973.
- Yiğit, N. & Akdeniz, A.R. (2004). Öğretmen adaylarının Fen-Edebiyat Fakültesindeki problemleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 77-84.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Meteksan.
- Yüksel, S. (2004). Öğretmen atamalarında merkezi sınav uygulamasının (KPSS) değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz, Malatya.